

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรือ
อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรือ

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

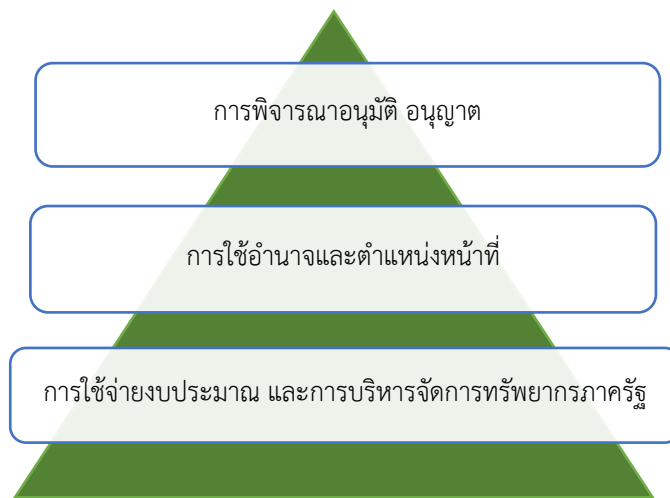
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

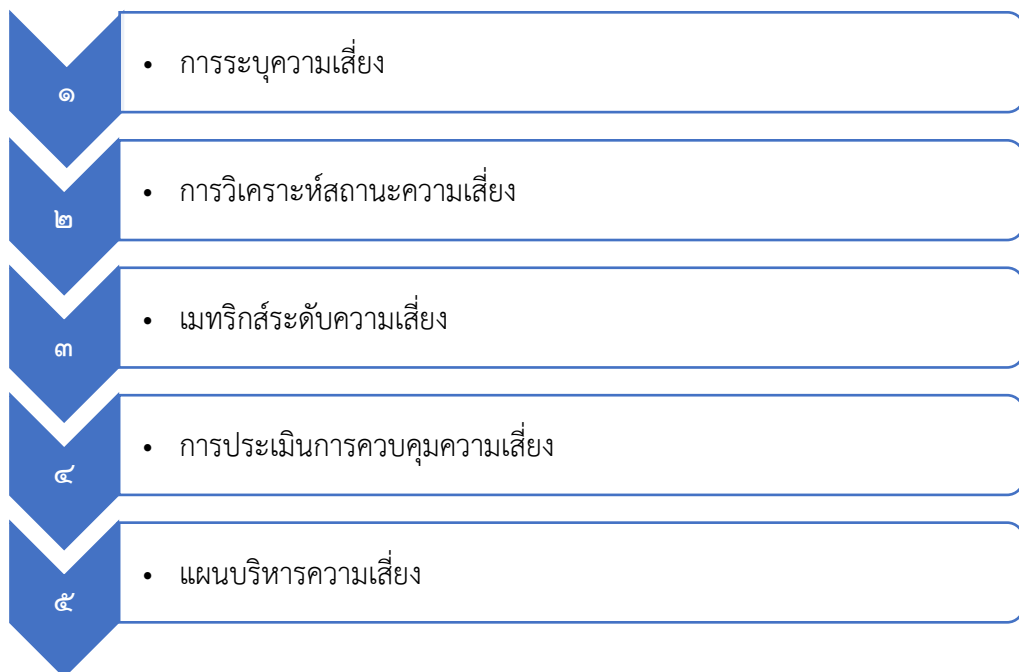
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกึ่งให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

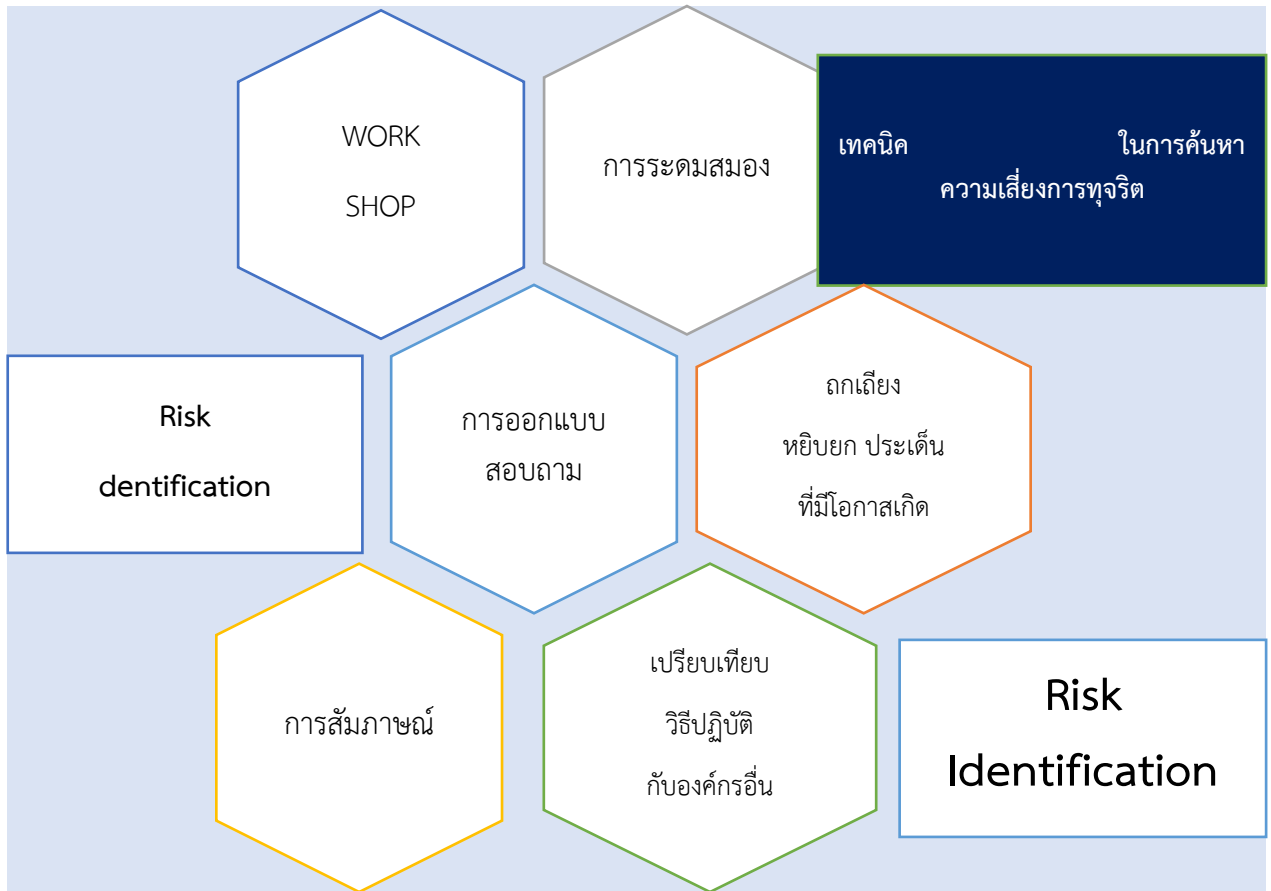
การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของ กระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ 1 ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง เฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการ ป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น

Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มี ดำเนินอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิด ล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

เกณฑ์ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) เชิงคุณภาพ

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๒๕ ครั้งต่อปี
๔	สูง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๒๐ ครั้งต่อปี
๓	ปานกลาง	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๕ ครั้งต่อปี
๒	น้อย	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๑๐ ครั้งต่อปี
๑	น้อยมาก	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตไม่เกิน ๕ ครั้งต่อปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส × ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงผลสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวกับ การรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส เกิด	ผลกระทบ/ ความรุนแรง	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการ พิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑. การรับสินบนจากผู้ขออนุญาต ก่อสร้าง อาคาร รื้อถอน ดัดแปลง และ การขอ อนุมัติอนุญาตถมดิน เพื่อให้ การตรวจ ผ่านมาตรฐาน เจ้าหน้าที่มีการ รับ ทรัพย์สินหรือสินประโยชน์อื่นใดเพื่อ ความสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการ บริการ ฯ ๒. เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ใน ระหว่าง การตรวจรับงานตรวจสอบ เอกสาร หลักฐานประกอบการ พิจารณาขออนุมัติ อนุญาต	๕	๒	ความเสี่ยง ระดับสูง	๑. มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลย พินิจ ๒. จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วย หลักเกณฑ์วิธีการ และ เงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและ ระยะเวลาใน การพิจารณา อนุญาตและรายการ เอกสาร หรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาต จะต้องยื่นมา พร้อมกับคำขอ ๓. ปิดประกาศคู่มือสำหรับ ประชาชน ไว้ ณ สถานที่ที่ กำหนดให้ยื่นคำขอและ เผยแพร่ ทางสื่อต่างๆ เช่น ประชาสัมพันธ์ ผ่านเว็บไซต์	กองช่าง
๑. การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย	๑. ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ บังคับสั่ง การเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยมีขอบ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์ หรือให้ได้มาซึ่ง ผลประโยชน์	๓	๒	ความเสี่ยง ระดับ ปานกลาง	๑. นโยบายผู้บริหารสร้างมาตรฐาน ความ โปร่งใส ป้องกันไม่ให้ เจ้าหน้าที่ทุจริตในการ ใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ ๒. มาตรการป้องกันการรับสินบน ๓. จัดทำประกาศ มาตรการป้องกัน การเรียกรับ สินบน ๔. มาตรการการใช้ดุลยพินิจเพื่อ ป้องกันการ ทุจริต ๕. มาตรการป้องกันการรับสินบน	สำนักปลัด กองช่าง กองการศึกษา ฯ กองคลัง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวกับ การรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส เกิด	ผลกระทบ/ ความรุนแรง	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
					๖. มีการจัดอบรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริต ในการ ปฏิบัติงาน	
๓.การบริหารงาน บุคคล	๑. คณะกรรมการสรรหาคัดเลือก บุคลากร เรียกรับผลประโยชน์หรือเอื้อ ผลประโยชน์ต่อพวกพ้องของตนเอง ๒. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออก ข้อสอบอาจมี การจัดท าเอกสารเพื่อ จำหน่าย แจก เพื่อ ผลประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้เข้าสอบ คัดเลือก ๓. บุคคลที่เข้ามาสอบแข่งขันคัดเลือก เป็นระบบเครือญาติหรือคนรู้จัก	๓	๒	ความเสี่ยง ระดับ ปานกลาง	๑. มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ ๒. มาตรการป้องกันการรับสินบน ๓. ประชาสัมพันธ์การรับสมัครงาน ผ่านสื่อ ประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่างๆ ๔. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ใน การรับสมัคร พนักงานเรียกรับ ผลประโยชน์ในการรับ พนักงานเข้า ทำงาน ๕. หากมีการฝ่าฝืนหรือกระทำผิด ตามแนวทาง ปฏิบัติจะต้องได้รับ การพิจารณาโทษ ทางวินัยตาม ระเบียบข้อบังคับ	สำนักปลัด

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวกับ การรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส เกิด	ผลกระทบ/ ความรุนแรง	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
๔.การจัดซื้อจัดจ้าง	๑ .การจัดซื้อจัดจ้างมีการเอื้อ ผลประโยชน์ใน การกำหนดคุณลักษณะ เฉพาะให้กับ ผู้ประกอบการผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ๒. มีการรับสินบน/เรียกรับเงิน/ ของขวัญ / สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรองซึ่ง นำไปสู่การ เอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา ๓. การจัดซื้อจัดจ้างมีการเอื้อ ผลประโยชน์ ให้กับตนเองและพวกพ้อง	๔	๑	ความเสี่ยง ระดับ ปานกลาง	๑. มาตรการส่งเสริมความโปร่งใส ในการจัดซื้อ จัดจ้าง ๒. มาตรการป้องกันการทุจริต และ ประพฤติมิชอบ ๓. มาตรการป้องกันการขัดกัน ระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ ส่วนรวม ๔. ผู้บังคับบัญชามีการควบคุม และ ติดตาม การทำงานอย่างใกล้ชิดมี การสอบทานและ กำชับให้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่าง เคร่งครัด ๕. จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติ การจัดซื้อ จัดจ้าง ๖. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างต่อ ผู้บริหาร ๗. โครงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและ ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ประจำปี ๘. มีขั้นตอนเสนอการเห็นชอบผ่าน สายงาน ตามลำดับ และมีการ กำหนดอำนาจอนุมัติ ตามวงเงินที่กำหนด	สำนักปลัด กองช่าง กองการศึกษา ฯ กองคลัง

หมายเหตุ ระดับความรุนแรงของความ เสี่ยงการทุจริต

สีเขียว = ไม่มีความเสี่ยง/ความ เสี่ยงต่ำ (ไม่จำเป็นต้องจัดทำ มาตรการฯ)

สีเหลือง = ความเสี่ยงระดับปานกลาง

สีส้ม = ความเสี่ยงระดับสูง

สีแดง = ความเสี่ยงระดับสูงมาก